

Шереметинська О.В.  
асистент кафедри менеджменту ЗЕД  
Національний університет харчових технологій

## ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ОБІГОВИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Оборотні засоби за величиною займають друге місце після основних фондів в питомій вазі всіх ресурсів, що визначають фінансово-господарську діяльність підприємства. Встановлено, що для нормального функціонування хлібопекарських підприємств, обсяг оборотних засобів повинен бути достатнім для виробництва продукції в тому асортименті і тій кількості, що відповідають попиту та пропозиції, і водночас настільки мінімальним, щоб не призвести до зростання виробничих витрат за рахунок утворення наднормованих запасів.

Потребу в оборотних засобах встановлюють на основі нормування витрат оборотних активів за кожним видом продукції, а також визначення оптимального розміру різного виду запасів, необхідного для забезпечення безперервності виробництва.

Формування обігових коштів передбачається за рахунок:

власних джерел;

коштів, прирівняних до власних, у вигляді стійких пасивів;

позикових і залучених джерел.

В якості власних обігових коштів хлібопекарських підприємств можуть виступати прибуток, статутний та інші фонди, а також тимчасово вільними (наприклад, на оплату праці, які є тимчасово вільними у зв'язку з одноразовістю виплат).

Кошти, які відповідають вищезазначеним характеристикам називаються прирівняними до власних, або стійкими пасивами

Залучений обіговий капітал хлібопекарських підприємств – це постійна заборгованість підприємства постачальникам сировини і матеріалів (кредиторська заборгованість, чи комерційний кредит).

Необхідність розподілу обігових коштів хлібопекарських підприємств на позикові і власні обумовлена наступною причиною: залишки матеріальних цінностей у даній галузі харчової промисловості у різні періоди бувають неоднаковими. Особливо великі коливання в даних підприємств пов'язані із сезонними запасами і сезонним характером виробництва, в яких протягом року запаси сировини, матеріалів, палива, випуск готової продукції розподіляються нерівномірно. Тому й потреба таких підприємств в обіговому капіталі для створення запасів і здійснення необхідних витрат у різні періоди буває різною.

Якби підприємства були наділені власним обіговим капіталом у розмірі максимальної потреби, то у певні періоди частина коштів виявилася б зайвою, інакше кажучи, вкладення перевищували б потреби підприємств у цьому капіталі.

У зв'язку з цим мінімальні запаси сировини, основних і допоміжних матеріалів, покупних напівфабрикатів, палива, незавершеного виробництва, готових виробів на складі, а також вкладення у витрати майбутніх років, необхідні для виконання виробничої програми, доцільно покривати за рахунок власного обігового капіталу. Ці кошти знаходяться постійно в розпорядженні хлібокомбінатів і витрачаються на цілі, передбачені планом, їхній (норматив) розмір змінюється лише у зв'язку зі зміною обсягу випуску продукції, умов виробництва, матеріально-технічного постачання і збуту готової продукції.

Також існує потреба в капіталі, яка перевищує мінімальну і в окремі періоди, забезпечується за рахунок позикового капіталу.

Існує варіант при якому змінна частина поточних активів покривається довгостроковими пасивами, при цьому короткострокової заборгованості немає і відсутній ризик втрати ліквідності.

Також існує модель фінансового управління оборотними коштами за якої позаоборотні активи, системна частина поточних активів і приблизно половина змінної частини поточних активів покриваються довгостроковими пасивами. При цьому чистий оборотний капітал дорівнює за величиною сумі системної частини поточних активів і половини їх змінної частини.

Оптимальне співвідношення власного і позикового капіталу сприяє підвищенню ефективності використання підприємствами хлібопекарської промисловості коштів, а також впливає на довгострокову перспективу фінансового стану підприємства, що характеризується структурою джерел формування обігового капіталу, ступенем залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів. Оптимальна структура даних джерел повинна задовольняти наступні умови:

відповідати мінімально можливому обсягу обігового капіталу підприємства;  
забезпечувати відповідні умови для підвищення остаточних результатів фінансово-господарської діяльності.

Яких-небудь єдиних нормативів співвідношення власного і залученого капіталу не існує, проте поширеною є думка, що частка власного капіталу повинна бути досить велика, не менше ніж 60%. Умовність цього ліміту очевидна. Наприклад, високорентабельне підприємство чи підприємство, що має високу оборотність обігового капіталу, може дозволити собі відносно високий рівень позикового капіталу.

Очевидно, що перехід до повного самофінансування ускладнений як правило нестачею вільних коштів у підприємств хлібопекарської промисловості. Проте навіть ті підприємства, у яких частка самофінансування досить значна, не втрачають інтерес до кредиту як до альтернативного варіанту забезпечення своїх потреб у вільних коштах. Таким чином, необхідно зауважити, що в сучасних ринкових умовах питання про оптимальну структуру фінансування обігового капіталу слід віднести цілковито до компетенції підприємств.